

Onderwerp Beleidsregel Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	
Nummer	2021/86877
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	3.2 Inkomen
Afdeling	SMSR
Auteur	Kraan, A.L. van der
Telefoonnummer	023-5114061
Email	alkraan@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Door de coronacrisis staat de bestaanszekerheid van veel mensen onder druk omdat zij hun noodzakelijke woonlasten niet meer kunnen betalen. Het kabinet ziet de urgentie om deze huishoudens te ondersteunen met een Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) en heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld. Het kabinet heeft de TONK opgezet als tijdelijke regeling die loopt van 1 januari 2021 tot 1 juli 2021. Gemeenten hebben binnen de TONK beleidsvrijheid voor de nadere invulling van de regeling. Haarlem heeft gekozen voor de min of meer gestandaardiseerde uitvoering, waarbij is aangesloten bij een werkwijze die meer gemeenten hanteren.</p> <p>Om uitvoering te geven aan de TONK stelt het college de Beleidsregel Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) vast.</p> <p>De TONK wordt onderdeel van de bijzondere bijstand en valt hiermee onder de Participatiewet. Afhankelijk van de verhouding tussen het inkomen en de vaste lasten ontvangen Haarlemmers een tegemoetkoming voor 6 maanden van €750 of €1.500 mits zij tot de doelgroep behoren en aan de voorwaarden voldoen.</p>
Behandelvoorstel voor commissie	Niet van toepassing
Relevante eerdere besluiten	- Integrale beleidsvisie Armoede en Schulden 'In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren' (2020/935630), vastgesteld in de raadsvergadering van 26 november 2020.
Besluit College d.d. 9 maart 2021	<p>Het college van burgemeester en wethouders</p> <p>Besluit:</p> <ol style="list-style-type: none">De Beleidsregel Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) vast te stellen. <p>de secretaris, de burgemeester,</p>

1. Inleiding

Door de coronacrisis staat de bestaanszekerheid van veel mensen onder druk omdat zij hun noodzakelijke kosten, zoals vaste lasten, huur, hypotheek en energiekosten, niet meer kunnen betalen. Het college is blij dat het kabinet de urgentie ziet om deze huishoudens te ondersteunen met een Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) en hiervoor middelen beschikbaar heeft gesteld. De TONK is echter geen regeling voor alle financiële problemen waar huishoudens mee kampen.

De TONK is een nieuwe regeling die vanuit de regering bij gemeenten wordt neergelegd. Landelijk zijn gemeenten op zoek naar de beste invulling van deze nieuwe regeling. De TONK wordt onderdeel van de bijzondere bijstand en valt daarmee onder de Participatiewet.

Een tegemoetkoming TONK is bedoeld voor huishoudens die door de huidige omstandigheden als gevolg van de coronacrisis te maken hebben met een substantiële terugval in zijn of haar inkomen tussen januari 2020 en januari 2021 en hierdoor hun noodzakelijke woonlasten niet meer volledig kunnen opbrengen. Het kabinet heeft de TONK opgezet als tijdelijke regeling welke loopt van 1 januari 2021 tot en met 30 juni 2021.

2. Besluitpunten college

Het college besluit:

De Beleidsregel Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) vast te stellen.

3. Beoogd resultaat

Met het vaststellen van de Beleidsregel Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke kosten (TONK) geeft het college invulling aan de beleidsvrijheid die zij heeft voor dit onderwerp. Huishoudens die tot de doelgroep behoren en voldoen aan de voorwaarden komen hiermee in aanmerking voor een tijdelijke ondersteuning in de woonlasten.

4. Argumenten

4.1. Met dit besluit biedt het college een tijdelijke ondersteuning voor de betaling van noodzakelijke kosten

Gezien de huidige economische crisis ten gevolge van de coronamaatregelen geldt voor veel huishoudens dat er sprake is van een substantiële terugval. Met deze tijdelijke regeling kan Haarlem deze huishoudens een tegemoetkoming bieden. Met een substantiële terugval wordt een inkomensterugval van minimaal 25% bedoeld tussen januari 2020 en januari 2021.

Voor de berekening van de hoogte van de tegemoetkoming maken we gebruik van een berekeningstabel die door de gemeente Rotterdam is ontwikkeld met behulp van het Nibud. Afhankelijk van de verhouding tussen het inkomen en de vaste lasten valt een huishouden in categorie 1 of categorie 2. Voor categorie 1 is de tegemoetkoming voor 6 maanden € 750, voor categorie 2 is de tegemoetkoming voor 6 maanden € 1.500. De TONK wordt met een eenmalig bedrag uitbetaald voor de maanden dat er recht op is.

De bedragen die het kabinet beschikbaar stelt geven niet de mogelijkheid om een ruimere categorale regeling te bieden. Dat betekent dat de tegemoetkoming die het rijk beschikbaar heeft gesteld in

sommige gevallen niet toereikend zal zijn om de financiële problemen op te kunnen lossen. In die situaties kunnen mensen een afspraak maken met een budgetcoach. Bij de aanvraag TONK wordt hierop gewezen. Samen kan men het complete huishoudboekje bekijken. De budgetcoach kan doorverwijzen naar huur- en zorgtoeslagen en andere regelingen als die van toepassing zijn en nog niet worden gebruikt. In schrijnende situaties kan de budgetcoach doorverwijzen naar de bijzondere bijstand, bijvoorbeeld voor een woonkostentoeslag.

De bevoegdheid om de manier van de berekening van de hoogte van de TONK en de draagkracht vast te stellen is neergelegd in artikel 35 van de Participatiewet. Het college is bevoegd tot het vaststellen van beleidsregels.

4.2. Het voorstel past in het ingezet beleid

De voorgestelde aanpassingen van de beleidsregel passen in het beleid uit programma 3.2 en sluit aan bij de integrale beleidsvisie Armoede en Schulden: 'In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren'.

In Haarlem wordt bij de beoordeling van het recht op de TONK gekeken naar feitelijk privévermogen dat meteen beschikbaar is. Dus niet in bijvoorbeeld een caravan of woning en geen zakelijke tegoeden, maar middelen die op privéspaarrekeningen staan en dus direct beschikbaar zijn.

4.3. Er wordt budget beschikbaar gesteld vanuit het rijk

Het kabinet heeft in totaal 130 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van de TONK en stelt 65 miljoen in het eerste kwartaal van 2021 beschikbaar. De middelen voor TONK worden in twee tranches via het gemeentefonds beschikbaar gesteld. Verantwoording over de middelen vindt lokaal plaats. Aan het einde van het eerste kwartaal van 2021 zal op basis van de dan geldende situatie rondom de maatregelen tegen het coronavirus de inzet voor het tweede kwartaal van 2021 worden gewogen.

Haarlem zal naar verwachting ongeveer € 1,2 miljoen ontvangen uit het macrobudget, berekend op basis van de sleutel voor het minimabudget. De precieze verdeelsleutel is nog niet bekendgemaakt waardoor dit bedrag nog kan wijzigen. De budgetten zullen worden toegevoegd aan het budget bijzondere bijstand. Het (landelijke) budget van € 130 miljoen in totaal is zowel bedoeld voor de uitkering van de TONK als voor de uitvoeringskosten.

Het kabinet heeft aangegeven te monitoren of gemeenten voldoende hebben aan het nu vrijgemaakte budget voor de TONK en dat zij mogelijk dit budget kunnen aanvullen. Een motie met deze strekking is ook aangenomen door de Tweede Kamer. Het is echter niet zeker dat gemeenten kunnen rekenen op een extra budget indien een groter beroep op de regeling wordt gedaan.

5. Risico's en kanttekeningen

5.1. De TONK is een open-eind-regeling

De TONK is een open-einde-regeling en brengt derhalve een financieel risico met zich mee. Het is onzeker of het Ministerie de budgetten gaat verhogen als er een groter beroep wordt gedaan op de regeling. In zijn mail van 26 februari 2021 geeft minister Koolmees aan dat het kabinet niet wil dat gemeenten financiële risico's lopen bij de TONK.

Het is het mogelijk om de beleidsregel in te trekken als blijkt dat het beroep op de regeling veel groter is dan waarin het budget voorziet. Het is nagenoeg onmogelijk om de omvang van de doelgroep in te schatten, ook niet door het Ministerie. Het uitvoeren van de TONK geeft landelijk

daardoor veel onzekerheid over de toereikende van het beschikbare budget. De betalingen vanuit de TONK en binnenkomende aanvragen worden apart geregistreerd en gemonitord. Bij een dreigende overschrijding kan worden ingegrepen. Het is dan mogelijk om de beleidsregel in te trekken en opnieuw vast te stellen als de bijdrage van de regering verhoogd worden. Het risico op overschrijding van de beschikbare TONK middelen wordt opgenomen in de risicoparaagraaf van de jaarrekening 2021.

De TONK maakt deel uit van het budget van de bijzondere bijstand en zal bij overschrijding in eerste instantie op de begroting van beleidsveld Inkomen drukken.

5.2 De kosten van de uitvoering en de verantwoording

Anders dan bij de Tozo komt er geen aparte bijdrage van het rijk voor de uitvoeringskosten. De kosten van het uitvoeren van de TONK maken deel uit van het genoemde landelijke budget van 130 miljoen.

Anders dan bij de Tozo hoeft over de uitvoering van de TONK geen verantwoording te worden afgelegd aan het Rijk. Echter om eventueel aannemelijk te kunnen maken dat het budget niet toereikend is, zal de besteding wel apart worden geregistreerd.

5.3 De omvang van de doelgroep is moeilijk vast te stellen

Het is nagenoeg onmogelijk om de omvang van de doelgroep in te schatten. Ook het Ministerie geeft aan hiervan geen goede schatting te kunnen maken. Alle Haarlemse huishoudens die te maken hebben met een substantiële terugval in het inkomen én daardoor niet meer in staat zijn om hun woonlasten te betalen, behoren tot de doelgroep van de TONK. In Haarlem hebben ca 2.000 huishoudens gebruik gemaakt van de Tozo 2 regeling. Nu valt niet iedereen die gebruik heeft gemaakt van de Tozo onder de definitie van de TONK, maar mogelijk wel een groot deel. De doelgroep is daarnaast ook breder dan alleen de huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de Tozo. Ook bijvoorbeeld flexwerkers en jongeren die minder uren kunnen werken of mensen die recent zijn ingestroomd in de WW kunnen tot de doelgroep behoren.

De woonkostentoeslag is bedoeld voor huishoudens die tijdelijk te hoge woonlasten hebben. Het afgelopen jaar zijn er vanuit de Tozo 1,2, en 3 doelgroep slechts 5 aanvragen hiervoor ingediend. Daaruit valt een voorzichtige conclusie te trekken dat veel gezinnen wel in staat waren hun woonkosten te betalen.

5.4 De TONK is niet de oplossing voor alle financiële problemen van gezinnen

De TONK wordt door de regering gepresenteerd als een oplossing voor gezinnen met een substantiële inkomensterugval en hoge woonlasten door de coronamaatregelen. De middelen die hiervoor beschikbaar worden gesteld zijn echter onvoldoende om deze verwachting waar te maken. Gemeenten zullen aan verwachtingsmanagement moeten doen voor de TONK.

6. Uitvoering

6.1. Digitaal aanvraagformulier

Een digitaal aanvraagformulier wordt ontwikkeld met een werkwijze die vergelijkbaar is met het aanvragen van de Tozo regeling. Dit formulier is begin maart 2021 op de gemeentelijke website beschikbaar. Een papieren formulier komt beschikbaar voor degenen die niet digitaal vaardig zijn.

6.2. Participatieraad

De Participatieraad is op 18 februari 2021 op de hoogte gesteld van de beleidsvoornemens over de TONK.

6.3. Communicatie

Communicatie over de TONK loopt via de website.

7. Bijlagen

Bijlage 1: de Beleidsregel Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) (2021/0119302)

Bijlage 2: advies Participatieraad over de TONK (2021/0128668)

Bijlage 3: reactie van het college op het advies van de Participatieraad (2021/0128669)